

Yürümek Özgürlüktür

Erdal Turna

David le Breton "Yürümeye Övgü" isimli kitabında yürüyüşçüyü, "Çoğu zaman hiç kimseye verilecek hesabı olmayan özgür bir insan" olarak tanımlar.¹ Cemil Meriç de kişinin kendisi dışında başkaca bir etken tarafından zorlanmamasına da değinerek, hürriyetin "Baskı ve zorlama olmadan hareket etme gücü"² olduğunu söyler.

Meriç'in özgürlük izahı ile Breton'un özgürlük bağlamındaki yürüyüş tanımlarını bir arada düşününce hayalinizde başına buyruk, serseri, serazat ve asi bir tiplene oluştu mu? "Baskı"nın olumsuz ve "disiplin" in kısıtlayıcı çağrışımları nedense özgürlük kavramını zihninizde bunlara karşıt bir mevkide konumlandırıyor ve özgürlük dendiğinde anladığımız ilk şey, tepkisel bir yaklaşımla bu saydığımız tiplenelemlerin davranışları oluyor. Oysa özgürlük kavramının çağrışımları ve insana vadettikleri çok daha fazla.

Yürümek, özgürlüğün vücut bulmuş bir biçimi olarak beden, zihin, kişiliğin ve benliğin kapılarını bilişsel, duyuşsal ve fiziksel tatmine açan bir eylemdir. Yürürken beden bir şeye ya da bir yerlere bağımlı olmaktan kurtulur. Vücut hareket serbestisi kazanır. Yeryüzünün doğal ya da insan yapımı mekânları arasından seçim yaparak bir konumdan bir başka konuma taşınır. Zihin bir "kurtuluş" sürecine girer. Gündelik telaşların darboğazından kapanan zihin kapakları açılır. Düşünceler kısır döngülerden sıyrılır, hayaller yeni ufuklarla tanışır ve duygular harıl harıl işler hale gelir. Velhasıl, tebdili mekânın ferahlığı bedenden çok zihne etki eder. Kişilik ve benlik ise yürümenin sunduğu özgürlük seçenekleri ile yeni bir ortama taşınır.

Kişilik, bizi birey ve insan kılan özelliklerimizin bütünüdür. Belirli bir durumda ne yapacağımızı kişiliğimiz belirler. Dürtülerimiz, tutkularımız, zorunluluklarımız, iç disiplinimiz; duygusal tepkilerimiz ve bunların yoğunluğu, değişkenliği, uygunluğu, ölçülülüğü; kendimiz, başkaları ve olaylar hakkındaki algı ve yorumlarımız ve bunların başkalarıyla ilişkilerimize yansıma biçimi kişiliğimizi etkiler. Benlik ise kişiliğin sübjektif tarafıdır. [Önceki yazılarda](#) üzerinde durduğumuz "kendilik bilgimiz" benlikle ilgilidir. Benliğimiz yeni bilgileri eskilerle mukayese ederek içselleştirmemizi, algıda seçiciliğimizi ve hayatı kavrayış anlayışımızın gelişmesini sağlar.³

Bilinçli bir yürüyüş ile bedene, zihne, kişiliğe ve benliğe geniş bir özgürlük alanı açmış oluruz. Özgürlük alanından yararlanma edimi özgürleşmeye evrilir. Uzun ve gönüllü seyahatlerin ve bir uzlet köşesinde biriktirilmiş arzuların etkisiyle yaşanan bilinçli yalnızlık zamanları ile elde edeceğimiz anlamda bir özgürlük duygusuna, yürümekle de sahip

olabiliriz. Hatta yürümenin sunduğu özgürlük duygusu daha dinamiktir, açılımları geniştir.

İnsanı özgürlükle tanıştıran ilk beceridir yürümek. Bir bebeğin bütün ihtiyaçları ebeveyni tarafından karşılanır. Onun bağımsız bir birey olma sürecine girdiği ilk an, kendi başına iki ayağı üzerinde dikilip adım atmaya başladığı andır. Yaşlılık ve hastalık zamanlarında bunun tam zıttı gerçekleşir ki, bedensel özgürlüğün en çok kaybedildiği dönemler de bu vakitlerdir. Kişinin kendini en özgür hissettiği dönem gençlik çağları değil midir? Demek ki, insan hayatının başından sonuna kadar yürüme becerisi ile özgürlük arasında doğrudan bir ilişki var. Bu doğal ve doğuştan kazanılmış ilişkiyi görmezden gelemeyiz, yokmuş gibi davranamayız.

Yürümek, özgürlük düşüncesinin güçlü bir sembolüdür de. İnsanın bizzat kendisinin ya da bir nesnenin, işin, eylemin ona sağlayacağı özgürlüğü vurgulamak/ifade etmek için kullanılan bir motiftir. Görsel tasarım ürünlerinde ve reklam filmlerinde sık sık görürüz bunu. Yürümek fiiliyle bağlantılı olarak kullanılan birçok mecazi anlatım da bazen yürümek fiilinin bizzat kendisinden, bazen de yürüme özgürlüğü düşüncesinin sembolik gücünden kaynaklanır.

"Yürümenin Felsefesi" isimli kitabında Frédéric Gros, yürümenin sunduğu üç türlü özgürlükten bahseder.⁴ Gros, önce **erteleme özgürlüğünü** ele alır ve alışkanlıklar zincirinden nasıl kurtulabileceğimizi anlatır. Sadece "yürüyüşün" bizi mecburiyet yanılsamalarından kurtarabildiğinden bahseder ve der ki; "Dağ sise gömüldüğünde ya da sağanak boşandığında yürümeye devam etmek zorundasınızdır." Adeta zorunluluk ve özgürlük birbirlerinin yerine geçerler.

İkinci özgürlük, **yürürken biri olmama özgürlüğüdür** Gros'a göre. Bu alan içerisinde kuralları çiğnemek de vardır, yabanın çağrısına uymak da, sistemle bağlarını koparmak da.

Bir de **vazgeçişle gelen özgürlük** vardır ki, varlığın yoğunluğunu yaşamaktan vazgeçmekle sağlanır. Kendinden ve dünyadan uzaklaşarak, geçmişe ve geleceğe kayıtsız kalarak bilgece bir hale bürünmeyi kastediyor olmalı yazar.

Gros, yaygın ve genel kabul gören, ilk anda akla geliveren özgürlük türleri dışında, tıpkı bir katma değer olarak ele almış yürümenin sunduğu özgürlükleri. Bir bakıma da haklı. Malumu ilan etmenin ne anlamı var, yeni bir solukla seslendirilmeyecekse. Değil mi ki her yeni, en eskinin ilk versiyonu. Geçmişin yenileri bugünkü köhneler, bugünün yenileri de müstakbel eskiler.

Gros'un sıraladıklarından öte başka özgürlükler de sunar yürümek...

Tembellik hakkını kullanmak mesela. Ne de olsa yürümek basit bir iştir. Bir ayağını diğerinin önüne atmaya dayalı ritmik bir harekettir. Hızınızı siz ayarlarsınız. İsteddiğiniz zaman mola verirsiniz. Yarıda kesiverirsiniz... Kendi içinde bir tembellik seçeneği vardır ve bu hakkı kullanma özgürlüğü yürüyüşçüye aittir. Fakat tembellik hakkının özgürce kullanılması sadece yürümenin iç dinamiğinden kaynaklanmaz. "Basit bir iş" olan yürümek, daha ciddi, elzem ve ertelenemez görülen meşgalelerin yanında tembelliğe dair bir özgürlük alanı oluşturur. Buna isterseniz tembel tembel yürüme özgürlüğü de diyebilirsiniz.

Aylaklık fırsatı da aynı kapsamda bir özgürlük alanıdır. Aylak aylak yürümek/gezmek özgürlüğü. Vaktiniz bolsa (vakit bol mudur?) ve daha yoğun bir iş yükünün altında ezilmek durumunda değilseniz, yürüyerek aylaklık özgürlüğünüzü elde edebilirsiniz.

Muhteşem bir **yavaşlama özgürlüğüdür** yürümek. Hız çağının baş döndüren gelişmelerine inat kontrolün elimizde olduğu, fren yapınca savrulmayacağımız, ihtiyacımız kadar hızlanacağımız muhteşem bir yavaşlama özgürlüğü.

1 David le Breton; "Yürümeye Övgü"; Sel Yayınları, s.25

2 Cemil Meriç; "Kırkambar-2"; İletişim Yayınları, 2006, s.364

3 Kişilik ve benlik, hakkındaki açıklamalar için yararlanılan kaynak: Erol Göka, Murat Beyazyüz; "Geçimsizler, Kişilikleri Tanıma ve Geçinmeyi Kolaylaştırma"; Timaş, 2011, s.17-23

4 Frédéric Gros; "Yürümenin Felsefesi"; Kolektif Yayınları, s.10-16